

Δημοψήφισμα μέ Πρωτοβουλία Πολιτών

(ΣΚΕΨΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ)

Βασίλειος Ά. Ζούκος*

19 Ἀπριλίου 2010

Ἀναθεώρηση: *Revision* : 1.12

1 Κίνητρα, Εισαγωγικές Διαπιστώσεις

Ἡ τρέχουσα οικονομική συγκυρία τῆς χώρας μας καί ὁ συνακόλουθος προβληματισμός τοῦ συνόλου τῶν πολιτῶν, πάνω στά μέτρα πού ἡ κυβέρνηση πῆρε, ἀποτελοῦν τό ἔναυσμα γιά τή διατύπωση τῶν σκέψεων πού σε αὐτό το κείμενο προσπαθῶ να συστηματοποιήσω. Τό κείμενο αὐτό ἔρχεται σάν ἀπότοκος ἑνός προβληματισμοῦ χρόνων (πού ἐλπίζω δέν εἶναι ἀποκλειστικά προσωπικός). Τά τυχόν λάθη καί παραλείψεις¹ βαρύνουν ἀποκλειστικά τον συγγραφέα, καί κάθε σχόλιο εἶναι εὐπρόσδεκτο.

Ξεκινῶ ἀπό τή διαπίστωση ὅτι ἡ κακή διαχείριση τῶν οικονομικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ νομικοῦ πλαισίου καί τῆς ἐφαρμογῆς του ἀπό τή πλευρά τῆς Πολιτείας. Ἐπομένως τό ἐμφανιζόμενο σάν «οικονομικό» πρόβλημα εἶναι κατά βάση βαθύτατα «πολιτικό» καί μάλιστα εἶναι πρόβλημα τοῦ τρόπου μέ τον ὅποιο ἡ μεταπολιτευτική κοινωνία ἐρμήνευσε καί πραγμάτωσε τήν ἔννοια τοῦ *δημοκρατικοῦ πολιτεύματος*.

Ἡ ἐπιχειρηματολογία γιά τή παραπάνω διαπίστωση ἀποτελεῖ ἀντικείμενο ἰδιαίτερης μελέτης καί ξεφεύγει ἀπό τούς στόχους τοῦ παρόντος².

---

*e-mail: vzoukos@otenet.gr

¹Τό κείμενο ἀγγίζει μεγάλο εὖρος θεμάτων καί φυσικό εἶναι να θεωρεῖται σάν μία πρώτη προσέγγιση τοῦ προβλήματος πού πραγματεύεται.

²Ζητῶ συγνώμη ἀπό τούς ἀναγνώστες γιά τή παράλειψή μου αὐτή πού ἔγινε γιά λόγους οικονομίας χώρου.

Γιά άποφυγή παρανοήσεων, θα δώσω ένα όρισμό του δημοκρατικού πολιτεύματος:

Δημοκρατικό είναι τό πολίτευμα στό όποιο (τουλάχιστον) ή νομοθετική έξουσία (έμμέσως ή άμέσως) άσκειται από τούς πολίτες.

Μέ βάση αυτό τόν όρισμό έχουμε ένα «φάσμα» από Δημοκρατικά Πολιτεύματα: Στή μία άκρη είναι τό πολίτευμα τής *Άντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας* (όπου το κοινοβούλιο νομοθετεί) καί στήν άλλη άκρη αυτό τής *Άμεσης Δημοκρατίας* (όπου οί πολίτες νομοθετούν μέσω *Δημοψηφισμάτων*). Άνάμεσα στα δύο αυτά υπάρχουν «δημοκρατικά πολιτεύματα-μίξεις» *Άντιπροσωπευτικής και Άμεσης*.

Παραδείγματα:

1. Τό τρέχον Έλληνικό δημοκρατικό πολίτευμα κατατάσσεται στό φάσμα αυτό πολύ κοντά στό πρώτο «άκρο». Η νομοθετική έξουσία ανήκει άποκλειστικά στή Βουλή καί στή Κυβέρνηση, μέ κάποιες πολύ περιορισμένες δυνατότητες άρνησικυρίας στόν Πρόεδρο τής Δημοκρατίας. Δέν επιτρέπεται από τό Σύνταγμα νομοθετική πρωτοβουλία πολιτών μέσω δημοψηφίσματος.
2. Τό πολίτευμα της Έλβετικής Συνομοσπονδίας είναι τό μόνο ύπαρκτό δημοκρατικό πολίτευμα σήμερα πού βρίσκεται πολύ κοντά στό άλλο «άκρο». Σέ αυτό ύφίστανται οί αντιπροσωπευτικοί θεσμοί για τη νομοθετική έξουσία (κοινοβούλιο) αλλά ταυτόχρονα ύπάρχει συνταγματικά κατοχυρωμένο το δικαίωμα ενός ποσοστού πολιτών νά εισάγει νόμο ή νά καταργεί νόμο τής Βουλής μέσω δημοψηφίσματος.

Δοθέντος ότι ή νομοθετική έξουσία άσκειται σχεδόν άποκλειστικά από τή Βουλή τών Έλλήνων, καί δοθέντος ότι ή Βουλή άποφασίζει καί νομοθετεί κατά πλειοψηφία, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι ή πολιτική παράταξη πού έχει τήν πλειοψηφία τής Βουλής, έλέγχει τή διαδικασία παραγωγής τών νόμων.

Τό ύφιστάμενο Σύνταγμα δέν άναγνωρίζει θεσμικά όποιαδήποτε νομοθετική πρωτοβουλία εκτός Βουλής καί Κυβέρνησης. Επίσης δέν άναγνωρίζει θεσμικά όποιαδήποτε πρωτοβουλία εκτός Βουλής, Κυβέρνησης καί Προέδρου τής Δημοκρατίας για διεξαγωγή δημοψηφίσματος. Αυτό μπορεί νά τό διαπιστώσει εύκολα ό κάθε πολίτης όταν μελετήσει τά έξής άρθρα του Συντάγματος³:

³Δημοσιευμένο στο: ΦΕΚ Τεύχος Α Αρ. Φύλλου 85, 18 Απριλίου 2001.

1. Άρθρο 73 παράγραφος 1

1. Το δικαίωμα πρότασης νόμων ανήκει στη Βουλή και στην Κυβέρνηση.

2. Άρθρο 44 παράγραφος 2

*2. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας προκηρύσσει με διάταγμα δημοψήφισμα για κρίσιμα εθνικά θέματα, ύστερα από απόφαση της απόλυτης πλειοψηφίας του όλου αριθμού των βουλευτών, που λαμβάνεται με πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Δημοψήφισμα προκηρύσσεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με διάταγμα και για ψηφισμένα νομοσχέδια που ρυθμίζουν σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, εκτός από τα δημοσιονομικά, εφόσον αυτό αποφασιστεί από τα τρία πέμπτα του συνόλου των βουλευτών, ύστερα από πρόταση των δύο πέμπτων του συνόλου και όπως ορίζουν ο Κανονισμός της Βουλής και νόμος για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής. Δεν εισάγονται κατά την ίδια περίοδο της Βουλής περισσότερες από δύο προτάσεις δημοψηφίσματος για νομοσχέδιο.

Αν νομοσχέδιο υπερψηφιστεί, η προθεσμία του άρθρου 42 παράγραφος 1 αρχίζει από τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος.

Η δεύτερη διαπίστωση πού συνάγεται από τὰ προηγούμενα, είναι ότι δέν υφίστανται οί απαραίτητες δικλειίδες δημοκρατικοῦ ἐλέγχου ἀπό τούς πολίτες στους ἀσκοῦντες τήν διαχείριση τῆς Πολιτείας. Μία τέτοια δικλειίδα εἶναι καί ὁ θεσμός τῶν δημοψηφισμάτων.

2 Τό Πρόβλημα

Μέ βάση τίς προαναφερθεῖσες διαπιστώσεις, τό πρόβλημα πού καλούμαστε⁴ να λύσουμε εἶναι το ἀκόλουθο:

Δοθέντος ὅτι δέν υφίσταται στή χώρα μας θεσμικό πλαίσιο γιά τη διενέργεια δημοψηφισμάτων μέ πρωτοβουλία πολιτῶν, μέ ποιά διαδικασία θά προωθηθεῖ ἕνα τέτοιο αἴτημα;

Ἄναγνώσιμο ἀπό στόν ἰστοχώρο τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου στήν ἰστοσελίδα: http://www.et.gr/view_publication/2001/1/85/svg?form.submitted=True Ἐἴτε σέ ἠλεκτρονική μορφή στήν: <http://www.ministryofjustice.gr/files/Syntagma.pdf>

⁴Ὅσοι φυσικά θεωροῦμε ἀναγκαῖο τό θεσμό τῶν δημοψηφισμάτων.

Τό πρόβλημα αυτό μέ ἄλλη διατύπωση εἶναι αυτό τῆς συγκρότησης ἑνός μηχανισμού ἀπό μία ομάδα πολιτῶν γύρω ἀπό ἕνα κοινό αἴτημα⁵ μέ τούς ἐξῆς στόχους:

1. Τή *προσυπογραφή* τοῦ αἰτήματος ἀπό ὅσο το δυνατόν μεγαλύτερο ἀριθμό πολιτῶν.
2. Τή *διαβίβαση* τοῦ αἰτήματος καί τῶν *στοιχείων ταυτότητας* τῶν προσυπογραφόντων στούς ἀρμόδιους *παραλήπτες*.

Κάποιες ἀρχικές παρατηρήσεις:

- Ἡ πρωτοβουλία πού ξεκινᾷ ἀπό μία ομάδα πολιτῶν, ἔχει πεπερασμένο χρόνο ζωῆς μέ σαφή ἡμερομηνία ἔναρξης καί λήξης.
- Στή διάρκεια τῆς ζωῆς της, ἡ ἀρχική ομάδα διευρύνεται σέ μία *κοινότητα συμμετεχόντων πολιτῶν* πού θά λειτουργήσῃ τό μηχανισμό *προσυπογραφῆς* καί *διαβίβασης* τοῦ αἰτήματος.
- Τό ὁποιοδήποτε αἴτημα θά πρέπει νά ἔχει σάν ἀρμόδιους παραλήπτες τίς τρεῖς θεσμικά ἐμπλεκόμενες συνιστώσες στή νομοθετική λειτουργία τῆς Πολιτείας: Τή Βουλή τῶν Ἑλλήνων, τή Κυβέρνηση, καί τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας.
- Τό γεγονός ὅτι δέν προβλέπεται ἀπό το ὑπάρχον Σύνταγμα ἡ διαδικασία νομοθετικῆς πρωτοβουλίας πολιτῶν, δέν ἀναιρεῖ τή τοποθέτησή του στή σημερινή πολιτική ἡγεσία τῆς χώρας μέ το προοπτική ὅτι μιά τέτοια ρύθμιση μπορεῖ νά ὑπάρξει στό μέλλον, ἐφ' ὅσον φυσικά ἡ πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν ζητᾷ κάτι τέτοιο.

3 Ἡ Πρωτοβουλία

Ἡ διαδικασία ἔγερσης θέματος πρὸς δημοψήφισμα ἔχει τρεῖς φάσεις:

1. Τή φάση της διατύπωσης τοῦ αἰτήματος. Ἐμφάνιση ἀρχικοῦ κειμένου τοῦ αἰτήματος, διαβούλευσή του, καί ὀριστικοποίηση. (*Διαβούλευση*).
2. Τή φάση τῆς συλλογῆς ὑπογραφῶν ἐπιδοκίμασίας τοῦ αἰτήματος ἀπό τούς πολίτες. (*Συλλογή ὑπογραφῶν*).
3. Τή φάση τῆς διαβίβασης τοῦ αἰτήματος μαζί μέ τά στοιχεῖα ταυτοποίησης τῶν προσυπογραφόντων του στούς τελικούς παραλήπτες. (*Κατάθεση τοῦ Αἰτήματος*).

---

⁵Γιά το ὁποῖο εικάζουν ὅτι ἐπιδοκιμάζεται ἀπό ἕνα εὐρύτερο σύνολο πολιτῶν

3.1 Ἡ Διαβούλευση

Μία ομάδα πολιτῶν ἢ ὁποία θεωρεῖ ὅτι μπορεῖ νά θέσει ἕνα αἴτημα πρὸς δημοψήφισμα, ἀναλαμβάνει τὴ πρωτοβουλία νά συντάξει τὸ ἀρχικό κείμενο τοῦ ἐρωτήματος τὸ ὁποῖο καί δημοσιοποιεῖ *ἐπώνυμα*⁶ στοὺς ὑπόλοιπους πολίτες. Ἐπίσης δημιουργεῖ εἰδική *ἴστοσελίδα τοῦ αἰτήματος* στήν ὁποία καί τὸ ἀναρτᾷ. Ἡ ἴστοσελίδα τοῦ αἰτήματος θά πρέπει:

- Νά εἶναι *μόνιμης καταγραφῆς*. Δηλαδή τὸ κάθε κείμενο πού ἀναρτᾶται παραμένει μονίμως ἀναρτημένο γιὰ ὅσο χρονικό διάστημα εἶναι προσβάσιμη.
- Νά εἶναι *διαδραστική*. Δηλαδή νά ἐπιτρέπει τὴν ἀνάρτηση σχολίων ἀπὸ τοὺς ἐπισκέπτες της, γιὰ ὅσο χρονικό διάστημα διαρκεῖ ἡ πρωτοβουλία.

Ἡ ἴδια ομάδα ὀρίζει καί τὸ *χρονικό διάστημα τῆς διαβούλευσης*, καθὼς και τὸ *χρονικό διάστημα τῆς ὀριστικοποίησης* τοῦ κειμένου τοῦ ἐρωτήματος.

Οἱ στόχοι τῆς φάσης τῆς διαβούλευσης εἶναι:

1. Ἡ διασάφηση τῶν ἐννοιῶν στό κείμενο καί ἡ συγκεκριμενοποίησή τους.
2. Ἡ ἀνάδειξη πλευρῶν τοῦ ἐρωτήματος πού τυχόν ἔχουν διαφύγει ἀπὸ τοὺς συντάκτες του.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς διαβούλευσης, ὁ κάθε πολίτης μπορεῖ νά σχολιάσει⁷ τὸ ἀρχικό κείμενο τοῦ ἐρωτήματος.

Στό τέλος τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς διαβούλευσης, εἶναι πιθανόν τὸ ἀρχικό κείμενο τοῦ αἰτήματος νά χρειάζεται τροποποίηση ἢ καί ἀλλαγὴ μὲ τὰ νέα δεδομένα πού προέκυψαν. Στό χρονικό διάστημα τῆς ὀριστικοποίησης, θά πρέπει ἡ ἀρχική ομάδα εἴτε μιά νέα ομάδα ἢ ὁποία θά προκύψει ἀπὸ τοὺς συμμετέχοντες στή διαβούλευση, νά ἀναλάβει τὴ σύνταξη τοῦ τελικοῦ κειμένου τοῦ ἐρωτήματος.

Μέ τὴ σύνταξη τοῦ ὀριστικοῦ κειμένου καί τὴν ὑπογραφή του ἀπὸ τὴν τελική ομάδα σύνταξής του, ὀρίζεται ἡ ἡμερομηνία/ὥρα ἔναρξης καί τὰ χρονικά διάστημα τῆς συλλογῆς, ὀριστικῆς πιστοποίησης ὑπογραφῶν καί κατάθεσης τοῦ αἰτήματος. Ἀκολουθεῖ ἡ δημοσιοποίηση στήν ἴστοσελίδα τοῦ αἰτήματος:

1. Τοῦ ὀριστικοῦ κειμένου τοῦ αἰτήματος.
2. Τῶν στοιχείων ταυτοποίησης τῶν *συντακτῶν* τοῦ κειμένου.

⁶Ἡ ἔννοια τοῦ πολίτη εἶναι συνυφασμένη μὲ τὴ ἔννοια τῆς ἐπωνυμίας. Καμμία δημοκρατική πολιτεία δέν ἔχει στὰ ἀξιώματά της ἀνώνυμους πολίτες.

⁷Ἐπώνυμα ἢ ἀνώνυμα.

3. Τῶν χρόνων ἔναρξης καί τῶν χρονικῶν διαστημάτων:
  - (α') Συλλογῆς ὑπογραφῶν.
  - (β') Πιστοποίησης τῶν ὑπογραφῶν.
  - (γ') Κατάθεσης τοῦ αἰτήματος.
4. Τῶν ἐκτυπώσιμων ὑποδειγμάτων τῶν ἐγγράφων πού διακινοῦνται στή διαδικασία συλλογῆς ὑπογραφῶν.

Σέ αὐτό τό σημεῖο τελειώνει ἡ φάση τῆς διαβούλευσης.

Παρατηρήσεις

1. Γιατί ἡ ἱστοσελίδα; Ὁ ρόλος τῆς ἱστοσελίδας τοῦ αἰτήματος εἶναι καθοριστικός σέ ὅλες τίς φάσεις τῆς διαδικασίας. Ἐπιτρέπει *διαρκή ἀνάρτηση* τοῦ αἰτήματος, *δημόσιο σχολιασμό* του μέ πολύ εὔκολο τρόπο καί πολύ γρήγορη ἐπικοινωνία μεταξύ τῶν συμμετεχόντων.
2. Πρός τί ἡ μόνιμη καταγραφή τῶν κειμένων τῆς ἱστοσελίδας; Γιά τήν διατήρηση τῆς ἱστορικότητας τῶν κειμένων πού ἀναρτῶνται. Μέ το τρόπο αὐτό διευκολύνεται ὁ δημόσιος διάλογος καί ἐμπεδώνεται ἡ ἀξιοπιστία τῆς ὅλης πρωτοβουλίας.
3. Γιατί ἡ ἐπώνυμη παρουσίαση; Ἡ ἐπώνυμη παρουσία σημαίνει καί ταυτόχρονα *ἀνάληψη εὐθυνῶν*. Προτρέπει τούς πολίτες νά πράξουν καί αὐτοί παρόμοια.
4. Γιατί ὁ δημόσιος διάλογος; Ἡ διαβούλευση ἔχει σάν στόχο τήν ἀντληση μέγιστου ἀριθμοῦ παρατηρήσεων στό ἀρχικό αἶτημα. Διεξάγοντας τή διαβούλευση δημόσια καί ἐπιτρέποντας σέ αὐτή τή φάση ἀκόμα καί τόν *ἀνώνυμο* σχολιασμό, δυναμικά ἐξασφαλίζεται ἡ μεγιστοποίηση τῆς συμμετοχῆς τῶν πολιτῶν στή πρωτοβουλία.

3.2 Ἡ Συλλογή Ὑπογραφῶν

Ἡ φάση αὐτή ξεκινᾷ ἀμέσως μετά τή δημοσιοποίηση τοῦ ὀριστικοῦ ἐρωτήματος ἀπό τή τελική ομάδα⁸ διαμόρφωσῆς του. Περιλαμβάνει δύο χρονικά διαστήματα: Τό *διάστημα συλλογῆς ὑπογραφῶν* καί τό *διάστημα τῆς ὀριστικῆς τους πιστοποίησης*.

Οἱ στόχοι τῆς φάσης τῆς συλλογῆς ὑπογραφῶν εἶναι:

---

⁸Τούς ἀποκαλούμενους *συντάκτες*.

1. Ἡ μεγιστοποίηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσυπογραφόντων πολιτῶν τό κείμενο τοῦ αἰτήματος.
2. Ἡ ἀξιόπιστη ταυτοποίηση τῶν παραπάνω συμμετεχόντων πολιτῶν.

Ἀπό τήν ἡμερομηνία–ώρα τῆς ἔναρξης αὐτῆς τῆς φάσης, οἱ συντάκτες δημιουργοῦν στήν ἰστοσελίδα τοῦ αἰτήματος μιά ἐνότητα ἀφιερωμένη στή δημοσιοποίηση τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς συλλογῆς ὑπογραφῶν, καθῶς καί στά διαδικαστικά λεπτομερειῶν ἢ καί προβλημάτων.

Ὁ κάθε συντάκτης ἀπό αὐτή τή χρονική στιγμή καί μετὰ, ἀναλαμβάνει καί ρόλο *συλλέκτη* ὑπογραφῶν.

Ὁ κάθε συλλέκτης ἀφοῦ ἐπιλέξει ἕνα ἀριθμό πολιτῶν γιά τόν ὁποῖο ἔχει τή δυνατότητα πιστοποίησης τῆς ταυτότητάς τους, ξεκινᾷ σέ αὐτούς τή διανομή εἰδικῶν ἐντύπων *ἀποδεικτικῶν γνώμης* πρὸς ὑπογραφή. Στή συνέχεια, συναντᾷ κάθε ἕνα ἀπό τούς παραπάνω κατά πρόσωπο⁹ καί ἀφοῦ ὑπάρξει συναίνεση στή προσυπογραφή τοῦ αἰτήματος, γίνεται ἀμοιβαία ταυτοποίηση καί καταγραφή τῶν ἀπαραίτητων στοιχείων στά ἔγγραφα πού διακινοῦνται.

Ὁ συλλέκτης καταγράφει τά στοιχεῖα ταυτοποίησης καί τήν ὑπογραφή τοῦ συμμετέχοντος στό *ἀποδεικτικό γνώμης* καί στο *δελτίο καταγραφῆς γνώμης*. Τό πρῶτο παραμένει στόν συμμετέχοντα ὡς ἀποδεικτικό τῆς συμμετοχῆς του, καί το δεῦτερο παραμένει στόν συλλέκτη.

Ὁ κάθε πολίτης πού προσυπογράφει τό αἶτημα συμμετέχει ὡς *ἀπλός συμμετέχων* καί ἡ συμμετοχή του ὀριστικοποιεῖται μετὰ τήν ἀνάρτηση τῶν σχετικῶν στοιχείων του στήν ἰστοσελίδα τοῦ αἰτήματος.

Ὁ κάθε ἀπλός συμμετέχων πολίτης μπορεῖ νά ἀναλάβει καί ρόλο συλλέκτη ἐφ' ὅσον τό ἐπιθυμεῖ. Μέ τόν τρόπο αὐτό δημιουργεῖται ἕνα *δενδρικό σχῆμα* τό ὁποῖο μπορεῖ νά ἐπεκτείνεται μέ νέους συλλέκτες καί νά διευρύνει τόν σύνολο τῶν συμμετεχόντων πολιτῶν.

Στή διάρκεια τῆς συλλογῆς ὑπογραφῶν διεξάγονται *τυχαῖοι δειγματοληπτικοί ἔλεγχοι* γιά τήν ἐξακρίβωση τῆς ὀρθότητος τῆς πιστοποίησης τῆς ταυτότητας τῶν συμμετεχόντων. Αὐτοί διεξάγονται ἀπό τούς *ἐλεγκτές*. Οἱ ἐλεγκτές εἶναι μιά ομάδα πολιτῶν ἐκτός τῶν συντακτῶν, πού ἔχουν προσυπογράψει τό κείμενο τοῦ αἰτήματος, καί ἔχουν ἐπιλεγῆ μέ *κλήρωση*. Τά ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν ἐλέγχων ἀναρτῶνται στήν ἰστοσελίδα τοῦ αἰτήματος στήν ἐνότητα πού ἀναφέρεται στήν διαδικασία συλλογῆς ὑπογραφῶν.

Ὁ κάθε συλλέκτης, ὅταν ἀποφασίσει ὅτι ἔχει τερματίσει τή διαδικασία συλλογῆς ὑπογραφῶν, κρατᾷ ἕνα ἀκριβές ἀντίγραφο καί διαβιβάζει το πρωτότυπο τοῦ *δελτίου καταγραφῆς γνώμης* στούς συντάκτες τοῦ αἰτήματος.

Μετά τή λήξη τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς συλλογῆς τῶν ὑπογραφῶν,

---

⁹Ἡ συνάντηση γίνεται μέ φυσική παρουσία γιά λόγους ταυτοποίησης.

υφίσταται τό διάστημα όριστικῆς πιστοποίησης τῶν υπογραφῶν στό όποιο γίνεται ἡ τελική διακρίβωση τῆς ἀκρίβειας τῶν δεδομένων πού ἔχουν συλλεγεῖ.

Ἡ όριστική πιστοποίηση τῶν υπογραφῶν γίνεται ἀπό τούς συντάκτες τοῦ αἰτήματος καί ἐλεγκτές¹⁰ μέ βάση τά στοιχεῖα πού ἔχουν κατατεθεῖ. Μέ τό πέρας τῆς όριστικῆς πιστοποίησης, δημιουργοῦνται οἱ κατάλογοι με τά όνόματα τῶν πολιτῶν που συμμετεῖχαν ταξινομημένοι κατ' ἀλφαβητική σειρά καί ἀναρτῶνται στήν ιστοσελίδα τοῦ αἰτήματος. Ἀπό τούς όριστικούς καταλόγους τῶν συμμετεχόντων κληρώνονται καί οἱ *διαβιβαστές* πού θά ἀναλάβουν τήν κατάθεση τοῦ αἰτήματος στους ἀρμόδιους παραληπτες. Στό σημεῖο αὐτό τελιώνει καί ἡ φάση τῆς συλλογῆς υπογραφῶν.

3.3 Ἡ Κατάθεση τοῦ Αἰτήματος

Στή φάση αὐτή οἱ διαβιβαστές παραλαμβάνουν ἀπό τούς συντάκτες καί ἐλεγκτές τά ἔγγραφα μέ τίς υπογραφές μέσα στή ἤδη καθορισμένα χρονικά πλαίσια, τά καταθέτουν ἐπίσημα στους ἀρμόδιους παραληπτες καί λαμβάνουν ἀριθμούς πρωτοκόλλου. Ἐνημερώνουν τούς συμμετέχοντες καί δημοσιοποιοῦν τούς ἀριθμούς πρωτοκόλλου στήν ιστοσελίδα τοῦ αἰτήματος. Μέ τή δημοσιοποίηση τῶν παραπάνω, θεωρεῖται λήξασα ἡ ὅλη διαδικασία. Ἡ ιστοσελίδα θά παραμείνει σέ λειτουργία μέ πλήρη ἐμφάνιση ὅλων τῶν δεδομένων της ἀλλά χωρίς διαδραστική λειτουργία γιά ἕνα χρονικό διάστημα τουλάχιστον 6 μηνῶν μετά τή ἡμερομηνία λήξης τῆς ὅλης διαδικασίας.

4 Ὀντότητες, Σχέσεις καί Συμπεριφορές

Στίς προηγούμενες ἐνότητες περιγράψαμε γενικά τή λειτουργία τῆς πρωτοβουλίας γιά τή τοποθέτηση ἑνός αἰτήματος πρὸς δημοψήφισμα. Στή τρέχουσα ἐνότητα θά ἀναφερθοῦμε μέ μεγαλύτερη λεπτομέρεια τίς ὀντότητες πού συμμετέχουν, τίς σχέσεις μεταξύ τους καί τίς διαδικασίες πού αὐτές ἐμπλέκονται. Ἡ τελευταία ὑποενοτητα πραγματεύεται τίς λεγόμενες *παρεκκλίνουσες συμπεριφορές* τῶν συμμετεχόντων καί προτείνει κάποια μέτρα γιά τή ἀποφυγή τους.

4.1 Οἱ Ὀντότητες

Οἱ ὀντότητες πού ἐμπλέκονται στήν πρωτοβουλία εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

1. Οἱ συμμετέχοντες πολίτες.

¹⁰Πού ἔχουν κληρωθεῖ ἀπό τό τελικό σύνολο τῶν συμμετεχόντων γιά το σκοπό αὐτό.

2. Οί παραλήπτες.
3. Τά διακινούμενα έγγραφα.
4. Η ιστοσελίδα.
5. Οί διαδικασίες.

4.1.1 Οί Συμμετέχοντες Πολίτες

Οί πολίτες πού συμμετέχουν στή πρωτοβουλία κατηγοροποιοῦνται ὡς ἑξῆς: εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Στούς *συντάκτες* τοῦ ὀριστικοῦ κειμένου τοῦ ἐρωτήματος.
2. Στούς *συλλέκτες* ὑπογραφῶν.
3. Στούς *ἀπλούς συμμετέχοντες*.
4. Στούς *ἐλεγκτές*.
5. Στούς *διαβιβαστές*.

Περιγράφουμε ἐπιγραμματικά τούς ρόλους καί τίς ἐνέργειες τῶν παραπάνω κατηγοριῶν:

1. **Συντάκτες**

- (α') Ἔχουν τήν εὐθύνη τῆς λειτουργίας καί τῆς διαχείριση τῆς ιστοσελίδας. Συγκεκριμένα:
  - i. Ἀναρτοῦν τό κείμενο τοῦ ἐρωτήματος καί ὅλα τά συνοδευτικά σέ αὐτό κείμενα.
  - ii. Ἀναρτοῦν σέ ἠλεκτρονική μορφή τά ἐκτυπώσιμα ὑποδείγματα τοῦ *Δελτίου Καταγραφῆς Γνώμης* καθώς καί τοῦ *Ἀποδεικτικοῦ Γνώμης*.
  - iii. Ἐλέγχουν τήν ἀκεραιότητα τῶν δεδομένων πού πρόκειται νά εμφανισθοῦν στήν ιστοσελίδα.
  - iv. Ἐπιμελοῦνται τῆς διαρκοῦς ἐνημέρωσης τῆς ιστοσελίδας μέ τα ἀποτελέσματα πού λαμβάνουν ἀπό τούς συλλέκτες.
- (β') Ὁ κάθε συντάκτης συμπληρώνει ἕνα Ἀποδεικτικό Γνώμης καί ἐπιπλέον ἀναλαμβάνει καί το ρόλο συλλέκτη.
- (γ') Ἔχουν τήν εὐθύνη τῆς συλλογῆς καί τῆς πιστοποίησης γνησιότητας τῶν δεδομένων στά *Δελτία Καταγραφῆς Γνώμης* πού λαμβάνουν ἀπό τούς συλλέκτες.

- (δ') Οργανώνουν και επιβλέπουν τή διεξαγωγή τῶν τυχαίων δειγματοληπτικῶν ἐλέγχων πιστοποίησης ταυτότητας τῶν συμμετεχόντων στή φάση τῆς συλλογῆς ὑπογραφῶν.
- (ε') Ἀναλαμβάνουν μετά το πέρας τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς συλλογῆς ὑπογραφῶν σέ συνεργασία μέ τούς ἐλεγκτές νά συντάξουν ἀπό τα Δελτία Καταγραφῆς Γνώμης καταλόγους μέ τα δεδομένα πού συλλέχθηκαν ταξινομημένους κατ' ἀλφαβητική σειρά Ἐπωνύμου, Ὄνοματος, Πατρωνύμου.

2. Συλλέκτες

- (α') Καθορίζουν ἓνα σύνολο πολιτῶν ἀπό τό ὁποῖο θά ζητήσουν τή γνώμη του.
- (β') Ἐκτυπώνουν ἓνα Δελτίο Καταγραφῆς Γνώμης στό ὁποῖο θά καταγράψουν τά στοιχεῖα καί τή γνώμη τῶν πολιτῶν ἀπό τό παραπάνω σύνολο.
- (γ') Ἐκτυπώνουν ἓνα ἀριθμό ἀπό Ἀποδεικτικά Γνώμης στά ὁποῖα συμπληρώνουν τά στοιχεῖα ταυτοποίησής τους, καθώς καί τή γνώμη πού κατέθεσαν μαζί μέ τά στοιχεῖα ἐπικοινωνίας μαζί τους.
- (δ') Διανέμουν τά Ἀποδεικτικά Γνώμης στό παραπάνω σύνολο πολιτῶν.
- (ε') Ἐπιμελοῦνται τῆς διαδικασίας καταγραφῆς γνώμης ἀπό τούς πολίτες οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν νά ἀπαντήσουν.
- (ς') Ἐνημερώνουν τούς συντάκτες μέ τά δεδομένα τῶν Δελτίων Καταγραφῆς Γνώμης στά χρονικά περιθώρια πού ἔχουν ὀρισθεῖ καί μέ τό πέρας τοῦ διαστήματος συλλογῆς τῶν ὑπογραφῶν διαβιβάζουν τό πρωτότυπο τοῦ Δελτίου Καταγραφῆς Γνώμης πού ἔχουν στή κατοχή τους στούς συντάκτες γιά τελική υποβολή τους στίς ἀρμόδιες ἀρχές.
- (ζ') Ἐνημερώνουν τούς πολίτες ἀπό τούς ὁποίους κατέγραψαν τή γνώμη τους γιά τή πορεία τῆς ὑποβολῆς τοῦ αἰτήματος. Διαβιβάζουν σέ αὐτούς τούς τελικούς καταλόγους οἱ ὁποῖοι ἔχουν ὑποβληθεῖ στίς ἀρμόδιες ἀρχές μαζί μέ τούς ἀντίστοιχους ἀριθμούς πρωτοκόλλου.

3. Ἀπλοί Συμμετέχοντες

- (α') Ἐάν ἔχει λάβει Δελτίο Ἐνημέρωσης-Ἀποδεικτικό Γνώμης, καί ἀποφασίσει νά συμμετάσχει, τότε συμπληρώνει τά στοιχεῖα του στο Δελτίο Ἐνημέρωσης, καί εἴτε καλεῖ τον συλλέκτη ἀπό τόν ὁποῖο τό παρέλαβε, εἴτε τόν ἀναμένει γιά τή διαδικασία καταγραφῆς γνώμης.

- (β') Εὐθύνεται γιὰ τὴν ὀρθὴ καταγραφὴ τῶν δεδομένων ἀπὸ τοῦ Ἀποδεικτικὸ Γνώμης στό Δελτίο Καταγραφῆς Γνώμης τοῦ συλλέκτη του. Ὅπως ἐπίσης καί γιὰ τα δεδομένα πού ἔχει καταγράψει ὁ συλλέκτης στό Ἀποδεικτικὸ Γνώμης πού ἔχει παραλάβει.
- (γ') Ἐλέγχει τὴν καταγραφὴ τῆς γνώμης που κατέθεσε ὅπως αὐτὴ ἔχει ἐμφανισθεῖ στή ἰστοσελίδα τοῦ ἐρωτήματος.

4. Ἐλεγκτές

Ἐπιλέγονται μέ κλήρωση ἀπὸ τό σύνολο τῶν συμμετεχόντων πλὴν τῶν συντακτῶν. Τά ὀνόματά τους ἀναρτῶνται στήν ἰστοσελίδα τοῦ αἰτήματος. Παραμένουν ὡς ἐλεγκτές μέχρι τῆ διεξαγωγῆ νέας κλήρωσης γιὰ νέο ἔλεγχο δειγματοληπτικὸ ἔλεγχο ἢ τὴν ἔναρξη τοῦ διαστήματος ὀριστικῆς πιστοποίησης τῶν ὑπογραφῶν.

- (α') Συμμετέχουν σέ τυχαῖο δειγματοληπτικὸ ἔλεγχο γιὰ τὴ διακρίβωση τῆς ὀρθότητος τῆς πιστοποίησης τῆς ταυτότητας τῶν συμμετεχόντων.
- (β') Ἐλέγχουν τοὺς συντάκτες στή λειτουργία καί διαχείριση τῆς ἰστοσελίδας τοῦ αἰτήματος γιὰ τό διάστημα τό ὅποιο ἔχουν κληρωθεῖ.
- (γ') Ἐάν ἔχουν κληρωθεῖ γιὰ το χρονικὸ διάστημα τῆς πιστοποίησης τῶν ὑπογραφῶν ἐπιπλέον τῆς διακρίβωσης τῶν ταυτοτήτων τῶν συμμετεχόντων, συντάσσουν ἀπὸ τα Δελτία Καταγραφῆς Γνώμης καταλόγους μέ τα δεδομένα πού συλλέχθηκαν ταξινομημένους κατ' ἀλφαβητικὴ σειρά ἐπωνύμου, ὀνόματος, πατρωνύμου.

5. Διαβιβαστές

Ἐπιλέγονται μέ κλήρωση ἀπὸ τὸν ὀριστικοποιημένο κατάλογο τῶν συμμετεχόντων.

- (α') Παραλαμβάνουν τά πρὸς κατάθεση ἔγγραφα ἀπὸ τοὺς συντάκτες καί τοὺς ἐλεγκτές μετὰ τὴν ὀριστικὴ πιστοποίηση τῶν ὑπογραφῶν.
- (β') Πιστοποιοῦν τὴν ἀκεραιότητα τῶν ἐγγράφων πού πρόκειται νὰ κατατεθοῦν στοὺς ἀρμόδιους παραλήπτες.
- (γ') Ἀναλαμβάνουν νὰ παραδώσουν τά σχετικὰ ἔγγραφα στοὺς παραλήπτες, μέ τυπικὸ τρόπο καί νὰ λάβουν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς σχετικὸς ἀριθμοὺς πρωτοκόλλου.
- (δ') Ἐνημερώνουν τὸν κάθε συμμετέχοντα μέ τοὺς παραπάνω ἀριθμοὺς πρωτοκόλλου καί τοὺς ἀναρτοῦν στήν ἰστοσελίδα τοῦ αἰτήματος.

4.1.2 Οί Παραλήπτες

Ός παραλήπτες θεωρούνται οί άρμόδιοι φορεΐς τής Πολιτεΐας πού έμπλέκονται στή νομοθετική λειτουργία της. Αυτόί είναι: Ή Βουλή, ή Κυβέρνηση, ό Πρόεδρος τής Δημοκρατίας και ένδεχομένως ό Άρειος Πάγος. Ή μόνη λειτουργία πού απαιτείται από αυτούς είναι αυτή τής πιστοποίησης τής πραλαβής τών έγγράφων μέ το αίτημα και τίς ύπογραφές τών συναινούντων πολιτών.

4.1.3 Τά Έγγραφα

Τά έγγραφα πού διακινούνται στήν όλη διαδικασία Συλλογής Ύπογραφών είναι τά εξής:

1. Τά *Αποδεικτικά Γνώμης*.
2. Τά *Δελτία Καταγραφής Γνώμης*.

1. Αποδεικτικό Γνώμης. Τό έγγραφο αυτό παραμένει στή κατοχή κάθε πολίτη πού συμμετείχε και άποτελεί τό αποδεικτικό στοιχείο τής συμμετοχής του. Άκριβές αντίγραφο τών δεδομένων του ύφίσταται στο Δελτίο Καταγραφής Γνώμης τοϋ συλλέκτη.

Περιέχει:

1. Τό πλήρες κείμενο τοϋ αιτήματος.
2. Τήν ηλεκτρονική διεύθυνση τής ιστοσελίδας τοϋ αιτήματος.
3. Τά στοιχεία τοϋ *ύπερκειμένου συντάκτη*.
4. Τά στοιχεία τοϋ *άμέσως ύπερκειμένου συλλέκτη*.
5. Τά στοιχεία τοϋ άπλοϋ συμμετέχοντος.

Στόν παρακάτω πίνακα περιγράφονται άναλυτικά τά στοιχεία τοϋ κάθε συμμετέχοντος πολίτη στή πρωτοβουλία.

Στοιχεία Συμμετέχοντος	
Ταυτότητα Γνώμη	Έπίθετο Όνομα Πατρώνυμο Άριθ. Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας Γνώμη Υπογραφή
Δεδομένα Συμμετοχής	Ταυτότητα Συμμετοχής Ημερομηνία–Ώρα Κωδικός Συμμετοχής
Στοιχεία Έπικοινωνίας	Τηλέφωνο/κινητό Φάξ Ηλταχ

Έπεξηγήσεις:

1. Τό πεδίο *Γνώμη* έχει προεπιλεγμένη τιμή ΣΥΜΦΩΝΩ εάν τό αίτημα έχει μόνο μία επιλογή, αλλά υπάρχουν καί περιπτώσεις όπου υφίστανται πολλαπλές επιλογές καί γιά τό λόγο αυτό θά πρέπει νά υπάρχει.
2. Τό πεδίο *Ταυτότητα Συμμετοχής* στήν ένότητα *Δεδομένα Συμμετοχής* εἶναι μία συμβολοσειρά τῆς μορφῆς [D.]⁺ ὅπου D εἶναι συμβολοσειρά με ἀριθμητικά ψηφία τῆς μορφῆς [1-9][0-9]*.

Παράδειγμα: Ἡ ταυτότητα συμμετοχῆς 1.1.2. στό σχῆμα ?? ἀντιστοιχίζεται σέ ἕνα συμμετέχοντα τοῦ ὁποίου ὁ ἀμέσως ὑπερκείμενος συλλέκτης ἔχει ταυτότητα συμμετοχῆς 1.1.2. Οἱ ἀμέσως ὑποκείμενοι συμμετέχοντες εἶναι οἱ 1.1.2.[1-5]. Ὁ ὑπερκείμενος συντάκτης του ἔχει ταυτότητα συμμετοχῆς 1.

3. Τό πεδίο *Ημερομηνία–Ώρα* εἶναι στή μορφή:

EEEE-MM-HH ΩΩ:ΛΛ:ΔΔ

Όπου: EEEE = Ἔτος, MM = Μῆνας, HH = Ἡμέρα ΩΩ = Ώρα ΛΛ = Λεπτά ΔΔ = Δευτερόλεπτα. (Δηλαδή κατά ISO 8601).

4. Τό πεδίο *Κωδικός Συμμετοχής* στήν ένότητα *Δεδομένα Συμμετοχής* εἶναι μία συμβολοσειρά ἡ ὁποία δημιουργεῖται ἀπό τούς συντάκτες μέ τή καταχώρηση τοῦ ἑνός ἀπλοῦ συμμετέχοντος στήν διαδικασία προσυπογραφῆς. Ἀποτελεῖ ἐπιπλέον στοιχεῖο πιστοποίησης καί ἐλέγχου τῆς ταυτότητας τῶν συμμετεχόντων.

5. Η συμπλήρωση τῶν πεδίων *Φάξ*, *Ηλταχ* τῆς ἐνότητας *Στοιχεῖα Ἐπικοινωνίας* εἶναι προαιρετική στή περίπτωση ἀπλοῦ συμμετέχοντος. Ἄν ὁ συμμετέχων προτίθεται νὰ ἀναλάβει καί ρόλο συλλέκτη, τότε εἶναι ὑποχρεωτική ἡ συμπλήρωση τους.

2. Δελτίο Καταγραφῆς Γνώμης. Τό ἔγγραφο αὐτό παραμένει στή κατοχή τοῦ κάθε συμμετέχοντος συλλέκτη τό πολύ ὅσο διαρκεῖ τό διάστημα τῆς συλλογῆς τῶν ὑπογραφῶν. Ἀποτελεῖ ἀποδεικτικό στοιχεῖο τῶν καταγραφέντων πολιτῶν καί τῶν γνωμῶν τους. Μέ τό τέλος τοῦ διαστήματος τῆς συλλογῆς τῶν ὑπογραφῶν ὁ κάθε συλλέκτης δημιουργεῖ ἕνα ἀκριβές ἀντίγραφο του καί διαβιβάζει στούς συντάκτες τό πρωτότυπο.

Περιέχει:

1. Τό πλήρες κείμενο τοῦ αἰτήματος.
2. Πίνακα μέ τά στοιχεῖα τῶν ἀμέσως ἀπλῶν ὑποκειμένων συμμετεχόντων.

4.1.4 Ἡ Ἱστοσελίδα

Ἡ Ἱστοσελίδα τοῦ αἰτήματος ἀποτελεῖ τόν πυρήνα τῆς ὅλης πρωτοβουλίας. Ἀποτελεῖ τό κεντρικό σημεῖο ἀναφορᾶς ὄλων τῶν συμμετεχόντων πολιτῶν. Λειτουργεῖ σάν τό ἐπίσημο μέσο ἐνημέρωσης καί προβολῆς τοῦ αἰτήματος, σάν μέσο δημόσιου διαλόγου, καί σάν μέσο ἐλέγχου τῆς ταυτότητας τῶν συμμετεχόντων.

Ἀναφέρουμε ἐπιγραμματικά τίς λειτουργίες της:

1. Κατά τή διάρκεια της διαβούλευσης:
  - (α') Ἐμφανίζει το ἀρχικό κείμενο τῆς πρωτοβουλίας καθώς καί τά ὀνόματα τῶν συντακτῶν τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου.
  - (β') Ἐμφανίζει ὅλες τίς διαδοχικές τροποποιήσεις τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου.
  - (γ') Διαθέτει εἰδική ἐνότητα ἀνοικτοῦ δημοσίου διαλόγου γιά τοποθετήσεις καί σχολιασμό πάνω στό ἀρχικό κείμενο καί τίς τυχόν τροποποιήσεις του.
  - (δ') Ἐμφανίζει το τελικό κείμενο τῆς πρωτοβουλίας καθώς καί τά ὀνόματα τῶν συντακτῶν τοῦ τελικοῦ κειμένου.
2. Κατά τή διάρκεια τῆς συλλογῆς ὑπογραφῶν:
  - (α') Ἐμφανίζει σε διαρκή ἐνημέρωση σέ τρεῖς ἰδιαίτερους καταλόγους:
    - Τούς συμμετέχοντες κατά ἀλφαβητική σειρά.

- Τίς ταυτότητες συμμετοχής τῶν συμμετεχόντων.
  - Τούς κωδικούς συμμετοχής τῶν συμμετεχόντων.
- (β') Ἐμφανίζει τά ονόματα τῶν κληρωθέντων ἐλεγκτῶν καί το χρονικό διάστημα τῆς ἀρμοδιότητάς τους.
- (γ') Ἐμφανίζει τά ἀποτελέσματα τῶν δειγματοληπτικῶν ἐλέγχων πιστοποίησης ταυτότητας πού διεξάγουν οἱ ἀρμόδιοι ἐλεγκτές.
- (δ') Διαθέτει εἰδική ἐνότητα δημόσιας ἐπικοινωνίας γιά τυχόν προβλήματα τῆς διαδικασίας συλλογῆς ὑπογραφῶν.
3. Κατά τή διάρκεια τῆς κατάθεσης τοῦ αἰτήματος:
- (α') Ἐμφανίζει τά ονόματα τῶν κληρωθέντων διαβιβαστῶν.
- (β') Ἐμφανίζει τούς ἀριθμούς πρωτοκόλλου παραλαβῆς τῶν παραληπτῶν τοῦ αἰτήματος.

4.1.5 Οἱ Διαδικασίες

Ἡ βασική διαδικασία πού ἐμπλέκονται οἱ συμμετέχοντες πολίτες εἶναι αὐτή τῆς καταγραφῆς γνώμης. Ἐκτός ἀπό αὐτή ὑφίστανται καί οἱ διαδικασίες τῆς κλήρωσης ἐλεγκτῶν ἢ διαβιβαστῶν καί ἀνάληψης ρόλου συλλέκτη ἀπό ἕνα ἀπλό συμμετέχοντα.

Διαδικασία Καταγραφῆς Γνώμης Συμμετέχουν: Ἐνας συλλέκτης καί ἕνας πολίτης ὑποψήφιος γιά συμμετοχή. Βήματα:

1. Ὁ συλλέκτης συναντᾶται μέ τον πολίτη καί πού τοῦ ἔχει προηγουμένως διανείμει το Ἀποδεικτικό Γνώμης καί τοῦ ζητάει τή καταγραφή τῆς γνώμης του. Ὁ πολίτης, ἐφ' ὅσον ἐνδιαφέρεται, πιστοποιεῖ κατ' ἀρχήν ἐάν ὁ συλλέκτης πού τοῦ διένειμε τό Ἀποδεικτικό Γνώμης ἔχει τά στοιχεῖα ταυτότητας πού εἶναι ἀναρτημένα στήν ἰστοσελίδα τοῦ αἰτήματος.
2. Ὁ ἐρωτώμενος ἔχει τίς ἐξῆς ἐπιλογές:
  - Νά ἀρνηθεῖ κάθε ἀπάντηση. Στή περίπτωση αὐτή ἡ ὅλη διαδικασία τερματίζεται.
  - Νά ἀπαντήσει. Στή περίπτωση αὐτή τότε: (α) Προχωρεῖ ἡ διαδικασία ἀμοιβαίας ταυτοποίησης μέ ἐπίδειξη τῶν Ἀστυνομικῶν Δελτίων ταυτότητας καί ἀπό τά δύο μέρη καί (β) ὁ συλλέκτης συμπληρώνει στό Ἀποδεικτικό Γνώμης τοῦ ὑποψήφιου:

- Τά στοιχεία πού ἀφοροῦν τόν ἴδιο στά πεδία τοῦ πίνακα στοιχεῖα συλλέκτη. Αὐτά θά πρέπει να εἶναι ταυτόσημα μέ τά στοιχεία πού ὑπάρχουν στο Ἀποδεικτικό Γνώμης τοῦ συλλέκτη.
- Τή συμβολοσειρά της ταυτότητας συμμετοχῆς καί τήν ἡμερομηνία–ώρα στά πεδία τοῦ πίνακα στοιχεία ἀπλοῦ συμμετέχοντος. Τό πεδίο κωδικοῦ συμμετοχῆς παραμένει κενό γιά συμπλήρωση μετά τή τελική καταχώρηση τοῦ ὑποψήφιου στήν ἴστοσελίδα τοῦ αἰτήματος.

Ὁ ὑποψήφιος συμμετέχων, ἀντιγράφει τά στοιχεῖα πού εἶναι συμπληρωμένα στά πεδία τοῦ πίνακα στά ἀντίστοιχα τοῦ Δελτίου Καταγραφῆς Γνώμης τοῦ συλλέκτη καθώς καί τα δικά του στοιχεῖα.

Ἀφοῦ ὑπογράψουν καί οἱ δύο στά ἀντίστοιχα πεδία, ὁ συλλέκτης ἀναλαμβάνει νά ἐπικοινωνήσῃ μέ τόν ὑπερκείμενο συντάκτη καί να του διαβιβάσει τά στοιχεῖα τοῦ νέου ἀπλοῦ συμμετέχοντα.

Ὁ ὑπερκείμενος συντάκτης παράγει τόν κωδικό συμμετοχῆς τοῦ νέου συμμετέχοντα, τόν ἀνακοινώνει στόν συλλέκτη καί ἀναρτᾷ τά στοιχεῖα του στούς τρεῖς πίνακες πού ὑπάρχουν στήν ἴστοσελίδα τοῦ αἰτήματος.

3. Ὁ συμμετέχων πολίτης καλεῖται νά ἐλέγξει μέ τή παρέλευση τοῦ χρονικοῦ διαστήματος (π.χ. 3 ἡμερῶν) πού ἔχει ὀρισθεῖ, ἐάν τά στοιχεῖα του εἶναι ἀναρτημένα στήν ἴστοσελίδα τοῦ αἰτήματος. Ἐάν δέν εἶναι, τότε μπορεῖ νά ἐπαναλάβῃ τή διαδικασία καταγραφῆς μέ ἄλλο συλλέκτη καί νά δημοσιοποιήσῃ τό πρόβλημα στήν παραπάνω ἴστοσελίδα.

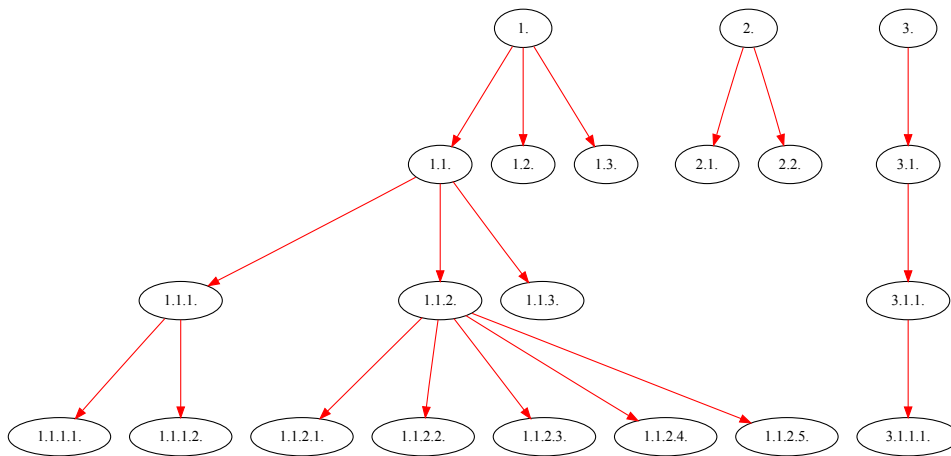
4.2 Σχέσεις μεταξύ ὄντοτήτων

Οἱ συμμετέχοντες στήν πρωτοβουλία σχηματίζουν μία *δενδρική δομή*. Στό παρακάτω σχῆμα ?? ἀπεικονίζεται ἓνα παράδειγμα πρωτοβουλίας μέ ὅλες τίς κατηγορίες τῶν συμμετεχόντων πολιτῶν.

Στό σχῆμα αὐτό οἱ κόμβοι 1., 2.,3. ἀντιστοιχοῦν στίς ταυτότητες συμμετοχῆς τῶν συντακτῶν τῆς πρωτοβουλίας. Οἱ κόμβοι π.χ. 1.1.1. καί 3.1.1. εἶναι κόμβοι συλλεκτῶν, ἐνῶ οἱ κόμβοι 1.1.2.1. εἶναι κόμβοι ἀπλῶν συμμετεχόντων. Σέ αὐτή τή δομή ὅλοι οἱ κόμβοι συμμετεχόντων ἐκτός τῶν συντακτῶν εἶναι ὑποψήφιοι ἐλεγκτές στή φάση τῆς συλλογῆς ὑπογραφῶν.

4.3 Παρακλίνουσες Συμπεριφορές

Μέ τόν ὄρο *παρακλίνουσες συμπεριφορές* συμμετεχόντων πολιτῶν τῆς πρωτοβουλίας ἐννοοῦμε τίς ἐνέργειες ἐκεῖνες πού ἀντιτίθενται στούς στόχους της.

Σχήμα 1: Παράδειγμα τής δενδρικής δομής μιᾶς πρωτοβουλίας

Παραθέτουμε παρακάτω τούς στόχους κάποιες αντιτιθέμενες σε κάθε ἓνα ἀπό αὐτούς συμπεριφορές, καί πιθανά ἀντίστοιχα μέτρα ἀντιμετώπισής τους:

1. **Στόχος:** Ἡ μεγιστοποίηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσυπογραφόντων τό αἴτημα πολιτῶν.

Συμπεριφορά:

- (α') Παρακώλυση συμμετοχῆς πολιτῶν στή διαδικασία προσυπογραφῆς.
- (β') Καθυστέρηση ἀναφορᾶς καταγραφῆς ἀπλῶν συμμετεχόντων στοῦς ὑπερκείμενο συντάκτη.

Ἀντιμετώπιση:

- (α') Ἀναφορά στήν ἰστοσελίδα τοῦ αἰτήματος μέ συγκεκριμένα στοιχεῖα.
- (β') Ἐλεγχος ἀπό τή πλευρά τοῦ ἀπλοῦ συμμετέχοντος γιά τήν καταγραφή του ἢ ὄχι στήν ἰστοσελίδα τοῦ αἰτήματος. Μηχανισμός αὐτόματης ἀκύρωσης καταγραφῆς μέ τή παρέλευση ἑνός χρονικοῦ διαστήματος ἀπό τήν ἡμερομηνία-ῶρα προσυπογραφῆς.

2. **Στόχος:** Ἡ ἀξιόπιστη διαβίβαση τοῦ αἰτήματος στίς ἀρμόδιες ἀρχές.

Συμπεριφορά:

- (α') Ἀλλοίωση τοῦ κειμένου τοῦ αἰτήματος στήν ἰστοσελίδα του.

(β') Διανομή αποδεικτικῶν γνώμης μέ ἀλλοιωμένο κείμενο τοῦ αἰτήματος.

(γ') Κατάθεση ἀλλοιωμένου κειμένου στίς ἀρμόδιες ἀρχές.

Ἀντιμετώπιση:

(α') Ἐλεγχος μέσω λήψης ἀντιγράφων τῆς ἰστοσελίδας τοῦ αἰτήματος ἀπό τούς συμμετέχοντες ἢ ἀπό εἰδικές διαδικτυακές μηχανές ἀναζήτησης.

(β') Ἀντιπαραβολή τῶν ἐγγράφων πρὸς ὑπογραφή μέ αὐτά πού εἶναι ἀναρτημένα στήν ἰστοσελίδα τοῦ αἰτήματος.

(γ') Ἡ ὑπαρξη τῶν κληρωθέντων διαβιβαστῶν.

3. **Στόχος:** Ἡ ἀξιόπιστη διαβίβαση τῶν στοιχείων ταυτότητας τῶν συμμετεχόντων πολιτῶν στίς ἀρμόδιες ἀρχές.

Συμπεριφορά:

(α') Ἀλλοίωση τῶν στοιχείων ταυτότητας τῶν προσυπογραφόντων πολιτῶν

(β') Εἰσαγωγή ἀνυπάρκτων προσώπων στή διαδικασία προσυπογραφῆς.

Ἀντιμετώπιση:

(α') Ἡ διαδικασία τῆς αὐτοπρόσωπης πιστοποίησης, καί ἡ ἀντιπαραβολή στοιχείων ταυτότητας τῶν συμμετεχόντων μέ τά ἀναρτημένα στήν ἰστοσελίδα τοῦ αἰτήματος. Οἱ δειγματοληπτικοί ἔλεγχοι μέ κληρωτούς ἐλεγκτές.

(β') Οἱ δειγματοληπτικοί ἔλεγχοι καί ἡ δυνατότητα δημοσίου ἐλέγχου ἀπό τούς συμμετέχοντες πολίτες μέσω τῆς ἰστοσελίδας.

5 Ἐπίμετρο

Ἡ προτεινόμενη λύση, –κατά τή γνώμη πάντα τοῦ συγγραφέα–, ἀποτελεῖ μιά διέξοδο στό πρόβλημα τῆς ἀναντιστοιχίας μεταξύ τῆς βούλησης τῶν πολιτῶν καί τῶν κυβερνώντων.

Εἶναι μιά διαδικασία ἡ ὁποία στηρίζεται ἀποκλειστικά και μόνο στούς πολίτες χωρίς νά ἔχει τόν κίνδυνο νά φαλκιδευτεῖ ἀπό ὀμάδες πολιτῶν μέ

στόχους διαφορετικούς από αυτούς τῆς συγκεκριμένης κάθε φορά πρωτοβουλίας. Αυτό γίνεται μέ τό πεπερασμένο τοῦ χρόνου ζωῆς της καί τό τρόπο λειτουργίας της, πού ἐπιτρέπει το μέγιστο τῆς διαφάνειας καί τό ἀδιάβλητο τῶν μηχανισμῶν ἐλέγχου της.

Ἡ διαδικασία αὐτή θεωρῶ ὅτι ἔχει το μικρότερο ἐνεργειακό κόστος ἀπό πλευρᾶς πολιτῶν καί το βέλτιστο κοινωνικό ὄφελος, μιᾶς καί μετασχηματίζει το θεσμικό πλαίσιο τῆς χώρας μέσω τῆς μέγιστης κοινωνικῆς συμμετοχῆς. Μέ τόν τρόπο αὐτό τό δημοκρατικό πολίτευμα ἐνισχύεται πρὸς ὄφελος τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Πιστεύοντας στή δημιουργική δύναμη τοῦ ἰσότιμου διαλόγου, ἐλπίζουμε σε μία διεύρυνσή του ὥστε οἱ πολίτες τῆς χώρας μας νά πορευθοῦν σε μία κατεύθυνση αὐτοπρόσωπης ἀνάληψης τῶν εὐθυνῶν τους.

Ευχαριστίες: Εὐχαριστῶ τόν συνάδελφο Ν. Κουρβισιάνο γιά τίς πρώτες παρατηρήσεις του καί ὑποδείξεις του στίς ἀρχικές ἐκδόσεις τοῦ κειμένου.

Σημειώσεις: Τό κείμενο αὐτό μορφοποιήθηκε μέ τή χρήση τοῦ κειμενογράφου ΧΕΙΡΤΕΧσέ περιβάλλον λειτουργικοῦ συστήματος Λίνουξ διανομῆς Ubuntu 9.10. Τό ἀρχικό κείμενο συντάχθηκε στό πολυτονικό σύστημα. Συμβουλευτήκα τή γραμματική τοῦ πολυτονικοῦ ἀπό τήν ἰστοσελίδα:

<http://http://www.polytoniko.org/>

Ἡ μετατροπή του στή μονοτονική ἔκδοση ἔγινε αὐτόματα μέ τη βοήθεια τοῦ προγράμματος Poly2Mono ἀπό τήν ἰστοσελίδα:

<http://search.cpan.org/sprout/Lingua-EL-Poly2Mono-0.02/>

Ἡ τελική ὀρθογραφική προσαρμογή στό μονοτονικό ἔγινε μέ τή χρήση τοῦ προγράμματος aspell μέ Ἑλληνικό λεξικό.

Τό δένδρικό σχῆμα δημιουργήθηκε μέ τή βοήθεια τοῦ πακέτου graphviz:

<http://www.graphviz.org>

Πνευματική Ἰδιοκτησία: Βασίλειος Α. Ζοῦκος 2010.

Σᾶς χορηγοῦμε τήν ἄδεια νά ἀντιγράφετε, νά ἀναδιανέμετε καί νά τροποποιεῖτε αὐτή τήν ἐργασία ὑπό τούς ὅρους τῆς ἄδειας χρήσης:

Creative Commons Αναφορά προέλευσης-Μή ἐμπορική χρήση-Παρόμοια διανομή (Attribution Noncommercial ShareAlike) ἔκδοση 3.0:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/gr/>